

Altjóða samstarv ger Havstovuna størri

Ein fjórðingur av virkseminum á Havstovuni verður fíggað við granskingarstuðli frá ES og øðrum útlenskum og føroyskum fíggjargrunnum. Stuðulin úttanífrá ger Havstovuna til eitt størri og meira spennandi arbeiðspláss.

Altjóða samstarv hevur givið Havstovuni størri fíggjarligt ráðarúm og ment stovnin fakliga, sigur Eilif Gaard, stjóri á Havstovuni.

Eftir Dagmar Joensen-Næs

Havstovan hevur í nógv størri mun enn aðrir føroyskir granskingarstovnar dugað at gagnnýtt møguleikarnar, ið liggja í millum annað teimum stóru ES-granskingarskránum. Stovnurin hevur síðani 1997 lutikið í 15 ES-verkætlanum.

Eilif Gaard, stjóri á Havstovuni, er fegin um teir møguleikar, ið stuðulin frá ES og øðrum útlenskum og føroyskum fíggjargrunnum geva stovninum.

- Ein triðingur av virkseminum á Havstovuni verður fíggað við stuðli úttanífrá. Stuðulin gevur okkum eitt nógv størri fíggjarligt ráðarúm. Vit kunnu seta fleiri fólk í starv og keypa dýra útgerð, sum játtanin á fíggjarlógini ikki røkkur til.

- Stuðulin ger Havstovuna til eitt nógv størri og meira spennandi arbeiðspláss. Vit mennast fakliga við at samstarva við dugnaligar starvsfelagar í øðrum londum og eru við í fremstu røð, tá tað snýr seg um gransking, sigur hann.

Portrið til Arktis

Fleiri góðar orsøkir eru til, at Havstovan er við í so nógvum altjóða granskingarverkætlanum.

- Vit liggja sera væl fyri landafrøðiliga sum portur til Norðurhøv og Arktis. Tann heiti sjógvurin til

tey norðaru økini kemur framvið hjá okkum, og tað ger tann kaldí sjógvurin norðanífrá eisini.

- Tær flestu verkætlanirnar snúgvá seg um veðurlagsbroytingar og vistskipanir, sum hava alstóran áhuga millum granskarar kring allan heim. Árin av veðurlagsbroytingum á havumhvørvið síggjast her, áðrenn tær merkjast longri norðuri, sigur Eilif Gaard.

Havstovan hevur mátað streym og hita í havinum kring Føroyar í nógv ár.

- Hetta eru dátur, sum hava stórt virði, og sum eingin annar hevur. Við bæði at hava dátur fyri hita og streym, kunnu vit máta flutningin av hita inn í tey norðaru økini. Hitin í sjónum hevur sera stóran týðning fyri veðurlagið og fyri tær ógvuliga ríku vistskipanirnar, ið eru í arktiska økinum.

- Tað ávirkar veðurlagið í øllum Evropa, um sjógvurin í Norðurhøvum og Arktis verður heitari, og tí eru granskarar í Mið- og Suðurevropa sera áhugaðir í hitaflutninginum á okkara leiðum.

- Tað er lætt hjá okkum at útvega hesar dátur, tí vit skulu mestsum bara út um hurðina eftir teimum. Granskarar í øðrum londum høvdu skula brúkt øðiliga nógvá tíð og pengar, um teir høvdu skula gjørt hesar mátingar, sigur Eilif Gaard.

Fyri at koma við í stórar altjóða

granskingarverkætlanir krevst tó meira enn at liggja væl fyri landafrøðiliga.

- Eingin bjóðar øðrum við í eitt granskarasamtak av hesum slagi fyri at vera fittur. Vit verða boðin við, tí vit hava prógvað, at vit kunna lata dátur í høgari góðsku. Granskarasamtakin meta tí, at tað styrkir tey og gevur teimum betri møguleika at fáa fígging, um vit eru við, sigur Eilif Gaard.

GEVA OG FÁA

Havstovan hevur góðar royndir við at samstarva við granskarar úr øðrum londum.

- Tá tú fert í samstarv við onnur, so skalt tú hava fokus á at geva heldur enn at fáa. Um øll geva og lyfta í felag, so gerast avrikini størri og betri, og úrslitið verður, at øll fáa.

- Vit fáa nýggja vitan og verða stimbraði av at vera saman við øðrum. Tá vit arbeiða saman, fáa vit eisini nyttu av tí, sum hini gera, og tá flyta øll seg í felag frameftir, sigur Eilif Gaard.

Tað hevur stóran týðning fyri granskararnar á Havstovuni at kunna luttaka í altjóða granskingarsamstarvi.

- Tey fáa tíð og fígging at savna seg um eitt granskingarevni. Tey kunnu luttaka á fundum úttanlands, seta kanningar í verk og keypa útgerð, úttan at stovnurin skal taka dagar ímillum, um vit hava ráð til tað.

- Tað hevur eisini stóran týðning fyri yrkisleiðina hjá granskarunum, at tey fáa síni nøvn við í altjóða vísindaligar greinir, sigur Eilif Gaard.

Havstovan fær 25 prosent av stuðlinum í umsitingargjaldi fyri at hýsa verkætlanini og kann harumframt gera kanningar og ognar framkomna útgerð, ið annars ikki hevði verið møguligt.

Fyri føroyska samfelagið hevur tað alstóran týðning at fáa nýggja vitan um havið kring okkum.

- Vit liva jú av havinum. Fyrr kannaðu vit bert fiskastovnarnar men seinnu árin hava vit meira og meira flutt okkum til eisini at hava tørv á at skilja umhvørvið, sum stovnarnir liva í. Tað er jú ikki bert fiskiskapur, ið ávirkar stovnarnar, men eisini í stóran mun havumhvørvið.

- Vitan um, hvat hendir í havinum, og hví tað hendir, ger okkum betri før fyri at koma við forsagnum og tilmælum. Vit kunnu gera onkrar kanningar sjálvi, men um vit veruliga skulu skilja tað, sum hendir í teimum stóru havøkjun-

um, so mugu vit arbeiða saman við øðrum, sigur hann.

ÓTROYTTIR MØGULEIKAR

Havstovan er einasti føroyski granskingarstovnur, ið veruliga hevur gagnnýtt møguleikarnar fyri at fáa stuðul til gransking frá ES, sum føroyskir granskarar hava møguleika at søkja um á jøvnum fœti við granskarar í ES.

- Tað er ikki so torført, sum fleiri halda. Vit hava ikki brúkt nógvá orku til at skriva umsóknir. Vit eru við sum vanligir samstarvsfelagar, og tað tekur okkum bert fáar dagar at skriva okkara part av umsóknini.

- Hvør verkætlan hevur ein verkætlanarleiðara, sum savnar træðirnar og skrivar umsóknina, og tað er eitt sera stórt arbeiði, sum vit ikki á nakran hátt kunnu átaka okkum. Men vit eru nú

farin eitt stig víðari og eru vorðin leiðari av einum arbeiðspakka í eini verkætlan. Tað gevur okkum eitt sindur meiri umsitingararbeiði, men vit fáa eisini meiri burturúr fíggjarliga, sigur Eilif Gaard.

Hann undrast á, at aðrir stovnar og fyrirkur ikki gera meira fyri at koma við í stórar altjóða granskingarverkætlanir.

- Vit eiga at brúka hesar møguleikarnar. Tað ræður um at halda seg framat og finna verkætlanir, har vit hava okkurt at geva. Við at bjóða seg fram á henda hátt ber til at koma við í spennandi verkætlanir. Og tá ein er komin við í eina verkætlan, er nógv lættari at verða boðin við eina aðru ferð. Men fyrirreytin er sjálvandi, at vit vísa, at vit hava nakað at geva, og at vit hava førleikarnar, sigur Eilif Gaard.

Havstovan

Havstovan ger regluligar kanningar av havumhvørvinum á hvørjum ári, ið skulu lýsa broytingarnar frá einum ári til annað.

Havstovan letur á hvørjum ári Fiskimálaráðnum upplýsingar viðvíkjandi støðuni í fiskastovnunum á føroysku landleiðunum og á sjóleiðum úttan fyri føroysku landleiðirnar, sum føroysk fiskifør gagnnýta, og ger vísindaligar tilráðingar og met-

ingar um møguleikarnar fyri burðardýggari gagnnýtslu.

Havstovan arbeiðir eisini við fleiri verkætlanum. Summar av hesum ger stovnurin einsamallur, meðan aðrar verða framdar í samstarvi við føroyskar ella útlenskar granskingarstovnar. Verkætlanirnar eru oftast heilt ella partvís fíggaðar úttan fyri Havstovuna.

